

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 1/441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/152/2015/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

314/2015. számú (VII. 30.)

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2015. március 16-án előterjesztett **panasza alapján indult eljárásban** a 2015. július 30-án – Dr. Wildner Domonkos testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén született állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos beadványát 2015. március 16-án, postai úton terjesztette elő, a vele szemben 2015. március 7-én fogantatosított rendőri intézkedéssel szemben.

I.

1) A panaszos beadványában előadta, hogy a 2015. március 7-én 16 óra és 22 óra közötti időtartamban történt rendőri intézkedésekkel szemben szeretne panasszal élni, egy látszólag bagatell ügyből kifolyólag történt rendőri intézkedéssel és eljárással szemben – melyben nem érzi hibásnak magát – illetőleg melynek később a szenvedő alanyává vált.

Az intézkedő rendőrök egy tűzoltókocsi után érkeztek a S. településbeli K. utcába a fent említett időben. A panaszos közölte mellékesen a Testülettel, hogy tudja, hogy az átlagosnál hangosabban beszél, mivel a hallása nem tökéletes, és látni is rosszul lát, kb. 40 %-osan lát. A külterületen lévő termőföldjük melletti árokban gazmaradványok és némelyek által odahordott szemét füstölgött és egy-két helyen kisebb lánggal égett, amikor a házához tartozó kiskertben veteményezett. Munka közben észlelte a füstszagot és az utcára kimenve látta,

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

hogy a tőle átellenben lévő telken, a gépeitől kb. 70 méterre füstöl az árokpart. Bement vasvilláért és tűzoltó-készülékért és kivett egy kb. 50 éves fatüzelésű disznóperzselőt, amivel megpróbálta a dűlőút másik oldalán található árokparton is a gázt leperzselni, nem sok sikerrel. Vizet is szivattyúzott az udvarában egy 1000 literes tartályba a kútjából. Mindeközben – a tudatán kívül – egy a környéken élő feljelentő ember (sok szomszédjával haragban áll) kihívta a tűzoltókat, ahova azt jelentette be, hogy egy örült az utcán futkározik egy gázpalackkal és disznóperzselővel. Amikor a panaszos újra kiment az utcára ott már egy tűzoltóautó és 5-6 rendőrautó tartózkodott. A kiérkező rendőrök – az eset súlyát figyelembe véve – enyhén szólva túlzott létszámban voltak jelen, akik közül némelyek arrogánsan viselkedve (mint egy gyilkossal szemben szokás) csak látszólagosan szeretnék volna, hogy igazolja magát a panaszos. A panaszos megpróbálta a vejét értesíteni az eseményekről, azonban pár szó után kiütötték a tonfával a mobiltelefont a panaszos kezéből, aztán szóhoz sem juttatták őt, nem kérdezve, a következő pillanatban fellökték a panaszoszt a motorházfedélre, kiszegték a lábait és valaki hátulról nemi szervén rúgta, aztán bevágták az autóba és közben valaki a lábát is megrúgta.

A panaszos elmondása szerint a keményebb dolgok az autóban, annak a hátsó ülésén történtek. A baloldalára beült egy rendőr, akinek az azonosító számát nem látta – mivel, mint említette rossz a látása - , aki többszörösen egymás után, korára, fizikai állapotára tekintet nélkül tegezte a panaszoszt, „lek*rvanyázta” és közben ütötte a gyomrát. Eközben utasította az elől ülő társát, hogy szorítsa neki a jobb első ülést a panaszos lábainak. A rendőr a bal kezével ezután többször is úgy fojtogatta a panaszoszt, hogy jobb kezével az elválasztó rácsba kapaszkodott. Amíg nem érték be Sz-re a négy, szíréázó és villogó rendőrautóval, addig hol tonfával, hol ököllel gyomorszájon és nemi szervén ütötte a panaszoszt a rendőr, közben végig szidalmazva őt és a már halott édesanyját. (Az „Anyád mellett rohadsz!” kifejezést használta.)

A kapitányságon a panaszoszt bedobták egy zárkába. Előzetesen pedig elvették tőle a személyes tárgyait (sapkáját, a cigarettaszípkáját, a cigarettáját, a kulcsosomóját és a mobiltelefonját). Az egész intézkedés során itt kérdezték meg tőle először a nevét és a személyes adatait. Kihallgatás és jegyzőkönyv felvétel nem történt. Jegyzőkönyvet csak később az elvett, személyes tárgyairól kapott. A zárkában kb. egy órát tölthetett, majd onnan kivezették és közölték vele, hogy távozhat. A panaszos válasza erre az volt, hogy nem megy, mert kér ügyvédet és ügyészt, valamint az őt bántalmazó rendőrrel szemben szeretett volna alkohol és drogtesztet. Mivel ezeket a dolgokat megtagadták tőle, nem szeretett volna távozni, ezért újra megbilincseltek és így vitték el kórházba láttelepet venni. A kórházban a bilincset levették és magára hagyták.

A panaszos beadványa végén közölte, hogy 67 évet becsületesen megélt, felnevelt három gyermeket, ellene eljárás még nem folyt és ezt kellett megélnie, ezt érdemli azoktól az emberektől, akik elméletileg az állampolgárokat védik. Jelenleg egyedül élő, nyugdíjas ember, akinek a nyugdíja havonta 70.000 Forint, ebből kell eltartania magát és a házat, amelyben él. Egyébként ezt az önkormányzati utat és a környékét – mivel notórius szeméttlerakó emberek mindig akadnak – mindig is a panaszos tartotta karban, mert a háza és a családja termőföldjei is itt vannak ezek mellett. Az önkormányzat, mint tulajdonos sosem gondozza. Az intézkedő rendőrök szerint, ha a panaszos csak szabálysértést követett el, akkor miért kellett őt bevinni? Valamint egy bilincsben lévő embert folyamatosan ütni-verní?

Ezen tényekre tekintettel kérelmezi a Testület eljárását és panaszáinak kivizsgálását.

II.

A Testület a tüzesetre vonatkozó bejelentés kapcsán megkereséssel fordult a Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatósághoz.

1) A megyei igazgató 2015. április 30-án kelt levelében tájékoztatta a Testületet, hogy 2015. március 7-én, 16 óra 20 perckor a bejelentés telefonon az igazgatóság megyei műveletirányítási ügyeletére érkezett, amely szerint S. településen a K. utcában egy ember gázpalackkal sétál és közben a száraz fűvet égeti vele. A káresethez a Sz. Hivatásos Tűzoltó parancsnokságról a Sz/1 szer került riasztásra. A jelzett helyen a K. utca végén lévő területen a földút mellett mindkét árokparton a száraz fű égett, amelyet az egység egy „D” sugárral eloltott.

III.

A.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a Sz. Rendőrkapitánysághoz. A rendelkezésre bocsátott iratok alapján az alábbiak állapíthatók meg.

1) Az előállítás végrehajtásáról/ kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentés szerint a panaszossal szemben 2015. március 7-én 16 óra 45 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdés 1) pontja szerint igazoltatást, az Rtv. 31. § (1) bekezdés szerint átvizsgálást, az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulata szerint előállítást, az Rtv. 47. § alapján testi kényszerítést és az Rtv. 48. § d) pontja szerint bilincset alkalmaztak. A bilincset 2015. március 7-én 16 óra 45 perctől 17 óra 23 percig alkalmazták a panaszossal szemben a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (4) bekezdés b) pontja szerint a kezek előre illetve hátrabilincselésével. A rendőri intézkedés során sérülés nem keletkezett. A kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó figyelmeztetés megtörtént. A kényszerítő intézkedés és/vagy eszköz alkalmazása során anyagi kár nem keletkezett. Az Rtv. 18. § (1) bekezdés alapján hozzátartozója/képviselője kiértesítését figyelmeztetés ellenére sem kérte.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása szerint 2015. március 7-én a rendőr szolgálatának ellátása során, 16 óra 28 perckor S. település K. utcába indult, mivel onnan bejelentést tett Sz. F., hogy ott van a panaszos, aki őrijong, egy gázpalackkal futkos és több helyen az utcában tüzet gyújtott. A helyszínre három egységgel érkezett, összesen öt rendőrrel (K. Sz. r. törm., H. B. r. ftörm., R. R. r. törm., M. A. r. törm., K. Zs. r. törm.). A rendőr tájékozódott a helyszínen, majd hangosan kiabálva, szitkozódva megérkezett a panaszos. Hangosan kiabálta, hogy minek van itt a rendőr, engedélye van a tűzoltásra, meg amúgy is azt csinál, amit akar, mert mindig ő tesz rendet a területen. Ekkor a rendőr felszólította a panaszost, hogy fejezze be a cselekményét és igazolja magát, adja át személyazonosító okmányát. A panaszos ennek nem tett eleget, hangosan kiabálta, hogy nem mondja meg a nevét, nem adja át az igazolványát, megy, mert dolga van. Ezt követően a rendőr a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával felszólította, hogy ne hagyja el a helyszínt, igazolja magát. A panaszos ezen rendőri felszólításnak sem tett eleget, közölte a rendőrrel, hogy: „akkor jöttek volna ki, amikor nekem volt problémám”; majd megpróbálta elhagyni a helyszínt. A rendőr ekkor a panaszos kezeit testi kényszer segítségével hátra helyzetben megbilincselte, majd a végrehajtott ruházátátvizsgálást követően közölte a panaszossal, hogy előállítja a Szombathelyi Rendőrkapitányságra személyazonosságának megállapítása céljából,

valamint jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetése miatt. Ezt követően a panaszost beültették a szolgálati gépjárműbe. Ekkor a panaszos a kezét megpróbálta a bilincsből kihúzni, illetve jobb kezével a hátrabilincseltség helyzetben megpróbálta a szolgálati személygépkocsit belülről kinyitni, amely során saját magának a bilincseltség kezein hámsérülést okozott. A panaszos a rendőrkapitányságon már hajlandó volt a személyes adatait bediktálni, amelyek a valóságnak megfeleltek és azok nem szerepeltek körözési rendszerben, illetve Pf. nyilvántartóban. A rendőr közölte a panaszossal, hogy az általa elkövetett cselekmény miatt ellene szabálysértési feljelentéssel fog élni, amelyet a panaszos tudomásul vett. A panaszost a panaszjogáról, amely szerint a rendőri intézkedéssel szemben húsz napon belül a Testületnél panaszt tehet a rendőr felvilágosította.

A panaszossal szemben a katasztrófavédelem munkatársai, a tűzgyújtás miatt szintén eljárást kezdeményeztek. A helyszínen a katasztrófavédelem munkatársai is jelen voltak.

A panaszost 17 óra 23 perckor helyezték el a kapitányság 9-es számú előállító helyiségében. A személyazonosságának megállapítását követően a rendőrök a panaszost kórházba szállították a kezein található sérülések orvosi ellátása céljából. A panaszost a vizsgálatok elvégzését követően szabadon bocsátották.

Az intézkedés helyszínén jelen volt még A. Kmb., K. Kmb., valamint P. A. r. törm.

A panaszosnak az Rtv. 33. § (4) bekezdés alapján az előállítás okáról szóló tájékoztatót és az előállítás idejéről szóló igazolást átadták.

Az előállítás oka 2015. március 7-én 19 óra 15 perckor megszűnt, ekkor a panaszost szabadon bocsátották.

A panaszossal szemben az általa elkövetett szabálysértés miatt szabálysértési feljelentést tettek.

2) Az előállítás végrehajtásáról/ kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló parancsnoki jelentés és parancsnoki kivizsgálás jog-és szakszerűnek találta a panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés 1) pont szerint végrehajtott igazoltatást, az Rtv. 31. § (1) bekezdés alapján történő átvizsgálását, az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) és f) pont I. fordulata szerinti előállítást, valamint az Rtv. 47. § szerinti testi kényszer és Rtv. 48. § d) pontja szerinti bilincselés végrehajtását. Ezen kívül a foganatosított intézkedések megfeleltek az Rtv. 15. §-ában meghatározott rendelkezéseknek, így azok arányosak voltak.

3) Az előállítás idejéről kiállított rendőrségi igazolás tartalmazza, hogy a panaszost személyi szabadságában 2015. március 7-én 16 óra 45 perctől korlátozták, azonban hogy meddig az nem derül ki az igazolásból, hiszen a befejező időpont üresen van hagyva és az igazoláson nem szerepel sem a panaszos, sem pedig a fogvatartásért felelős személy aláírása. Így az igazolás hiányosnak minősül.

4) A rendőrség mellékelte a panaszossal szemben 2015. március 8-án megtett szabálysértési feljelentést, amely szerint a panaszos 2015. március 7-én 16 óra 45 perckor követte el magatartásával a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény (továbbiakban: Szabs. tv.) 207. § (1) bekezdésébe ütköző személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértést. Tekintettel arra, hogy az annak alapjául szolgáló tényállás szó szerinti egyezést mutat a jelen fejezet 1) alpontjában, az előállításról szóló jelentésben közöltekkel, így annak megismétlésétől a Testület eltekint.

5) A rendőrség mellékelte a 2015. április 21-én kelt rendőri intézkedéssel szemben előterjesztett panasz elbírálásáról szóló határozatot.

E szerint a panaszos 2015. március 7-én, a Sz. Rendőrkapitányság beosztottai által foganatosított rendőri intézkedéssel szemben, írásban kérelmet terjesztett elő. A kérelmet a parancsnok megvizsgálta, ennek eredményeként a panaszt, mint alaptalant elutasította.

A határozat indokolása szerint a panaszos 2015. március 7-én foganatosított rendőri intézkedéssel összefüggésben előterjesztett kérelmében nehezményezte a rendőri intézkedést. Levelében előadta, hogy az intézkedést foganatosító rendőrök túlzott létszámban voltak jelen az intézkedés helyszínén és közülük némelyek arrogánsan viselkedtek vele szemben. Az előterjesztett panasszal összefüggésben a Sz. Rendőrkapitányság az elsőfokú eljárást lefolytatta.

Az eljárási iratok alapján megállapítást nyert, hogy a 2015. március 7-én, 16 óra 30 perc körüli időben bejelentés érkezett a Vas megyei Rendőr-főkapitányság Tevékenységirányítási Központjába. A bejelentésből származó információk szerint – az eset súlyosságát tekintve – a Tevékenységirányítási Központ az egész szolgálatos állományt a helyszínre küldte. A kikerkező rendőrök, mivel az elkövető nem volt a helyszínen, megkezdték annak felkutatását. Kis idő elteltével egy ismeretlen férfi lépett oda a tűzoltókhoz, akik éppen a tűz megfékezésében dolgoztak. Elmondta nekik, hogy azért gyújtotta fel az árokpártot, hogy azt megtisztítsa, mivel sok ott a szemét. Ekkor a rendőrök intézkedés alá vonták az ismeretlen személyt. Felszólították a panaszost, hogy igazolja magát és fejezze be a kiabálást. A panaszos ennek nem tett eleget, ezért a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával ismételt felszólították, hogy igazolja magát, amelynek a panaszos ekkor sem tett eleget és megpróbálta elhagyni az intézkedés helyszínét.

Ekkor az intézkedést biztosító rendőrök a panaszos kezeit megfogva megakadályozták, hogy elhagyja az intézkedés helyszínét, majd az egyik rendőrautóhoz kísérték. Itt került sor a panaszos megbilincselésére, majd beültették a szolgálati gépjárműbe. A panaszost a Sz. Rendőrkapitányságra állították elő és vele szemben szabálysértési eljárás indult személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegése szabálysértés elkövetése miatt.

A parancsnok a lefolytatott elsőfokú közigazgatási hatósági eljárásban a panaszos által megfogalmazott kifogások vonatkozásában a következő álláspontra helyezkedett. „A kikerkező rendőrök – az eset súlyát figyelembe véve – enyhén szólva túlzott létszámban voltak jelen, akik közül némelyek arrogánsan viselkedve (mint egy gyilkossal szemben szokás) csak látszólagosan szerették volna, hogy igazoljam magam.” Az eljárási iratok alapján

megállapítást nyert, hogy 2015. március 7-én 16 óra 30 perc körüli időben bejelentés érkezett a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság Tevékenységirányítási Központjába. A bejelentésből származó információk szerint – az eset súlyosságát tekintve – a Tevékenységirányítási Központ az egész szolgálatos állományt a helyszínre küldte. A tanúmeghallgatások során megállapítást nyert, hogy a panaszos a helyszínen emelkedett hangnemben (kiabálva) beszélt, ezért vele szemben az intézkedő rendőrök határozott, de kulturált hangnemben kommunikáltak.

A panasszal kapcsolatos kérdések tisztázása érdekében, a vizsgálat során keletkezett iratok tanulmányozására és hét tanú meghallgatására került sor. A lefolytatott vizsgálat során az állapítható meg, hogy a rendőri intézkedés jogszerű, szakszerű eljárás keretén belül valósult meg. Az elsőfokú eljárás körébe vonható vizsgálat alapján az esettel összefüggésben szabálysértési-, vagy büntetőeljárás megindítására okot adó körülmény, illetőleg jogszerűtlenség, avagy az arányosság követelményébe ütköző magatartás a kérelemmel érintett intézkedést foganatosító rendőrök esetében nem volt megállapítható.

A panaszos által, a levelében leírt egyéb sérelmeket a katonai ügyészség vizsgálja.

6) A rendőrség a Testület rendelkezésére bocsátotta a 2015. április 14-én 13 óra 47 perc és 14 óra 20 perc között meghallgatott tanú meghallgatásáról készült jegyzőkönyvet.

A tanú vallomásaiban előadta, hogy a Vas Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Műveletirányítására érkezett 2015. március 7-én 16 óra 20 perckor jelzés alapján kiállított riasztási lapon az alábbi esemény szerepelt: S. településen a K. L. utcában egy ember gázpalackkal sétál az úton és közben a száraz fűvet égeti vele. A riasztási lapon a Sz. 1-es gépjármű fecskendező riasztása szerepelt. A tanú szerparancsnoki és a tűzoltás helyszínen tűzoltás vezetői feladatokat látott el. Vonulás közben a műveletirányító ügyeletes tájékoztatta, hogy értesítette a rendőrséget, mert a bejelentő elmondása szerint az égető személy elmebeteg. A tanú intézkedett a mentőszolgálat értesítéséről is. A helyszínre érkezést követően a K. utca végén, már nem lakott területen egy földút jobb és bal oldalán, az árokparton kb. 50 méter hosszan és 4 méter szélesen száraz fű égett. Az égető személy ekkor nem volt a helyszínen. A tanú elmondta, hogy megkezdték a tűz eloltását. Ekkor érkeztek ki nagy erővel a rendőrök és a tűz helyszínétől eltávolodva megkezdték az égető személy felkutatását. Közben odament hozzájuk egy ismeretlen, idős férfi, aki emelkedett hangnemben kérdezte, hogy a tűzoltók mit keresnek itt. A tanú megkérdezte ezt a személyt, hogy ő kicsoda, ekkor elmondta, hogy ő gyújtotta meg az árokpartot. Akkor a tanúnak azt nyilatkozta emelkedett hangnemben, hogy az árokpartját akarja így megtisztítani, mivel az ő földjei vannak ott. Tájékoztatta a tanút, hogy fel fogja hívni a polgármestert, és rendezni fogja ezt a kialakult helyzetet. A tanú ráhagyta a dolgot, ha majd a polgármester kikerkezik, akkor tisztázzák a település égetési szabályait. Kb. ekkor érték vissza a rendőrök. Ekkor a tanú ellépett onnan és a tűzoltás vezetési feladatait látta el. Később látta csak, hogy a rendőrök intézkednek az égető személlyel szemben, amelynek okáról nem tud információval szolgálni. Az oltás végén a bejelentő, mint tanú meg lett hallgatva.

A tanú rendőri kérdésre válaszolva elmondta, hogy a feladatai ellátása közben nem figyelte, hogy a rendőrök hogyan kommunikálnak a panaszossal, de annyit közölt, hogy a panaszos vele is hangosan, kiabálva beszélt.

7) Az eljárásban a következő tanút 2015. április 16-án 9 óra 25 perc és 9 óra 45 perc között hallgatták meg.

A tanú előadta, hogy 2015. március 7-én M. A. r. törm-rel látott el szolgálatot, amikor 16 óra 30 perc körül a Tevékenységirányítási Központ utasítására, amely úgy szólt, hogy mindenki menjen a S. településre elindult oda. Mivel éppen beszámoltak K. Zs. r. főrm. szolgálatparancsnoknak, ezért vele közösen indultak a helyszínre. A kiérkezésükkor ott tartózkodott egy tűzoltóautó, és két járőr. Később érkezett a helyszínre a két KMB. A tanú emlékezete szerint az intézkedés alá vont személy nem akarta magát igazolni, kérdőre vonta a rendőri intézkedés jogosságát és el akarta hagyni a helyszínt, ezért állították elő őt.

A tanú nem beszélt az intézkedés során a panaszossal, de megítélése szerint az intézkedést lefolytató járőrök kommunikációja nem volt sértő és durva.

A tanú emlékezete szerint az ügyeleti küldés úgy szólt, hogy egy zavart személy lángszóróval, illetve gázpalack felrobbantásával fenyegetőzik.

8) 2015. április 16-án 9 óra 50 perc és 10 óra 5 perc között hallgatták meg panaszeljáráásban a következő tanút.

A tanú nyilatkozata szerint 2015. március 7-én R. R. r. törm-rel látott el szolgálatot, amikor 16 óra 30 perckor a Tevékenységirányítási Központ utasítását, mivel az úgy szólt, hogy mindenki menjen S. település K. L. utcába. Mivel éppen a szolgálatuk végén beszámoltak K. Zs. r. főrm. szolgálatparancsnoknál, ezért vele együtt indultak S. településre. Kiérkezésükkor ott tartózkodott egy tűzoltó, és két járőr. Később érkezett a helyszínre a két körzeti megbízott. Emlékezete szerint az intézkedés alá vont személy nem akarta magát igazolni, kérdőre vonta a rendőri intézkedés jogosságát és el akarta hagyni az intézkedés helyszínét előállították.

A tanú előadta, hogy nem kommunikált a panaszossal és nem is hallotta az intézkedő rendőrök kommunikációját.

Ha jól emlékszik, az ügyeleti küldés úgy szólt, hogy egy zavart személy lángszóróval, illetve gázpalack felrobbantásával fenyegetőzik, illetve felgyújtotta a tarlót.

9) 2015. április 17-én 7 óra 10 perc és 7 óra 25 perc között hallgatták meg a panaszügyben a következő tanút.

A tanú vallomásaiban előadta, hogy 2015. március 7-én H. B. r. főrm-rel látott el szolgálatot. 16 óra 30 perc körül a Tevékenységirányítási Központ küldte a szolgálatos állományt, hogy mindenki induljon S. településre, mivel ott egy személy megőrült és gázpalackkal futkározik és több helyen tüzet gyújtott az utcában. A tűzoltókkal és a egy másik járőrrel közösen érkeztek a helyszínre, ahol tanúkatatást végeztek. Ezt követően kiabáltak a tűzoltók, hogy a keresett személy ott van mellettük. Ekkor visszamentek és intézkedés alá vonták őt. Többszöri felszólítás után sem igazolta magát és el akarta hagyni az intézkedés helyszínét. Ezt követően K. Zs. r. főrm-rel testi kényszer segítségével a szolgálati gépjármű motorháztetejére fektették

és a kezeit hátra feszítették, hogy a bilincselést előkészítsék. A tanú arra nem emlékszik, hogy ki bilincselte meg a panaszost. A bilincselést követően a panaszost a járőrautóhoz kísérték, majd abba beültették. Ezek után a panaszos a járőrtársával visszaindult Sz. városba.

A tanú elmondta, hogy ő nem kommunikált a panaszossal. A társai kulturált, normál hangnemben kommunikáltak vele.

A Tevékenységirányítási Központ az eset súlyosságára tekintettel az egész szolgálatos állományt kiküldte.

10) A következő tanút 2015. április 17-én 7 óra 35 perc és 7 óra 45 perc között hallgatták meg.

2015. március 7-én a tanú K. Sz. r. törm-rel látott el szolgálatot, amikor 16 óra perc körül a Tevékenységirányítási Központ utasította a szolgálatos állományt, hogy induljanak el S. településre, a K. L. utcába, mivel ott egy ismeretlen személy őrzöng és gázpalackkal gyújtogat az utcában. A katasztrófavédelem munkatársaival közösen érkeztek meg S. településre. A helyszínen tanúkutatót végeztek. Ezt követően jelezték a tűzoltók, hogy a keresett személy ott van mellettük. Ekkor a tanú éppen visszafelé tartott a tanúkutatót követően a helyszínrre, amikor észlelte, hogy a keresett személyt a kollégái intézkedés alá vonták, majd ezt követően a járőrautóba ültették. Ezek után a panaszos a járőrtársával visszaindult a Sz. Rendőrkapitányságra.

A tanú elmondta, hogy nem kommunikált a panaszossal és nem is hallotta, hogy a kollégái milyen hangnemben kommunikáltak vele.

A Tevékenységirányítási Központ az eset súlyossága miatt az egész szolgálatos állományt kiküldte.

11) 2015. április 17-én 7 óra 50 perc és 8 óra 10 perc között hallgatták meg a következő tanút, aki vallomásában előadta, hogy H. T. r. őrm-rel látott el „S. 8512” hívónévvel szolgálatot. 16 óra 30 perc körül a Tevékenységirányítási Központ utasította a szolgálatos állományt, hogy induljanak el S. településre, a K. L. utcába, mivel ott egy ismeretlen személy őrzöng és gázpalackkal gyújtogat az utcán. A küldés időpontjában az A. tér ellenőrzését hajtották végre, a küldés súlyosságára tekintettel vitték ki magukkal a helyszínre P. A. r. törm-t. A tűzoltókkal és járőrkollégájával közösen érkeztek a helyszínre, ahol tanúkutatót végeztek. Ezt követően jelezték a tűzoltók, hogy a keresett személy ott van mellettük. Ekkor a panaszost intézkedés alá vonták. A tanú felszólította, hogy igazolja magát és hagyja abba a kiabálást. A panaszos ennek nem tett eleget, ezért a „Törvény nevében!” ismételten felszólította, hogy igazolja magát, amelynek ekkor sem tett eleget, majd megpróbálta elhagyni az intézkedés helyszínét. Ekkor, az intézkedést biztosító kollégák a panaszos kezeit megfogva megakadályozták abban, hogy elhagyja a helyszínt, majd a helyszínen jelen lévő KMB autójához kísérték. Ekkor került sor a panaszos megbilincselésére. Miután a kollégák, a panaszos kezeit hátra testhelyzetbe tették, előkészítve a bilincselésre, ezek után a panaszost megbilincselte a tanú. Majd a panaszoson előzetes ruházátvizsgálatot követően, a kollégái a tanú által vezetett szolgálati gépjárműbe ültették a panaszost. A panaszos mellé P. A. r. törm. ült be, mivel a panaszos végig agresszív magatartást tanúsított. A tanú ezt követően felvette a kapcsolatot a panaszos sógorával, aki megjelent a helyszínen és tájékoztatta őt a történetekről, valamint arról is, hogy

a panaszost a Szombathelyi Rendőrkapitányságra fogják beszállítani. A sógor közölte a tanúval, hogy megérti az előállítást, mivel a panaszosnak van egy sajátos beszédstílusa, ami nehezen kezelhető és tolerálható. A kapitányságon a panaszost elhelyezték az előállító helyiségben, majd a tanú felment a III. emeletre az írásos munkát elvégezni.

A tanú előadta kérdésre, hogy az intézkedés során végig kulturált hangnemben kommunikált a panaszossal. Tudomása szerint a Tevékenységirányítási Központ, az eset súlyossága miatt valamennyi egységet a helyszínre irányította.

12) 2015. április 17-én 8 óra 25 perc és 8 óra 40 perc között meghallgatott tanú vallomásaiban előadta, hogy 2015. március 7-én szolgálatparancsnoki feladatokat látott el. Éppen a „S. 8513” beszámoltatását hajtotta végre, amikor 16 óra 30 perc körül a Tevékenységirányítási Központ utasította a szolgálatos állományt, hogy induljon el S. településre, a K. L. utcába, mivel ott egy ismeretlen személy őrjöng és gázpalackkal gyújtogat az utcában. Ekkor R. R. r. törm-rel és M. A. r. törm-rel közösen indultak el a helyszínre. A többi járőrhez képest egy kicsit később értek a helyszínre, ahol tanúkatatást végeztek. Eközben szóltak a tűzoltók, hogy a keresett személy (panaszos) ott van mellettük. Ekkor a panaszost intézkedés alá vonták, aki folyamatosan kiabált és sértegette az intézkedőket, fel-alá járkált. Többször felszólították, hogy igazolja magát és ne hagyja el az intézkedés helyszínét. Ezt a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával is megismételték. Ennek sem tett eleget, ezért K. Sz. r. törm-rel a panaszos kezeit megfogva megakadályozták, hogy elhagyja az intézkedés helyszínét, majd a helyszínen jelen lévő KMB autójához kísérték. Ekkor került sor a panaszos megbilincselésére. Eközben a panaszos végig kiabált és próbált szabadulni. A panaszos kezeit hátra testhelyzetbe tették, előkészítve a bilincselésre, ezek után a panaszost megbilincseltek. Majd előzetes ruházataátvizsgálás végrehajtását követően beültették a szolgálati gépjárműbe. Majd visszaindultak Sz. városba.

A tanú úgy nyilatkozott, hogy az intézkedés során határozott, de végig kulturált és normál hangnemben kommunikált a panaszossal. Tudomása szerint a Tevékenységirányítási Központ az eset súlyossága miatt valamennyi egységet a helyszínre irányította.

B.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel élt a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság irányába. A főkapitányság által megküldött dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A rendőrség megküldte a kapitányságvezető által meghozott végzést, amelyben úgy határozott, hogy a panaszos beadványa alapján 2015. május 12-én indult közigazgatási hatósági eljárást a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (továbbiakban: Ket.) 32. § (1) bekezdése alapján felfüggesztette.

A határozat indokolása szerint a panaszos a rendőri intézkedés ellen panaszt terjesztett elő 2015. március 16-án. A Sz. Rendőrkapitányság vezetője a panaszban foglaltakat megvizsgálta és a 2015. április 21-én kelt határozatával a panaszt, mint megalapozatlant elutasította. A panaszos a törvényes határidőn belül fellebbezést terjesztett elő a Vas Megyei Rendőr-főkapitányságon. A másodfokú eljárás során a parancsnok megállapította, hogy a panaszos a Testületnél is terjesztett elő panaszt a vele szemben foganatosított intézkedéssel kapcsolatban.

Mindezen körülményekre tekintettel a Ket. 32. § (1) bekezdése szerint, ha az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelyben az eljárás más szerv hatáskörébe tartozik, vagy ugyanakkor a hatóságnak az adott ügygel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el a hatóság az eljárást felfüggeszti. Így a parancsnok a másodfokú eljárást a Testület eljárásának befejezéséig felfüggesztette.

IV.

A Testület a panaszbeadvány és a rendőrségtől kapott felvilágosítás alapján – figyelemmel a panaszolt intézkedés idején hatályos Rtv. és a Szolgálati Szabályzat rendelkezéseire – a panaszosok kifogásaival összefüggésben az alábbi megállapításra jutott.

1) A panaszbeadványban foglaltak kapcsán a Testületnek először saját hatáskörét kellett megállapítania, vagyis előzetesen meg kellett vizsgálni, hogy a hatásköri szabályai mennyiben teszik lehetővé a kifogások vizsgálatát.

A panaszos sérelmezte, hogy vele szemben szabálysértési eljárás indult, mert nem érzi magát hibásnak semmiben.

A Testület hatáskörével kapcsolatban hivatkozik az Rtv. 92. § (1) bekezdésére, amely szerint azon rendőri intézkedéseket és mulasztásokat vizsgálhatja, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri feladatok és utasítások teljesítésének kötelezettsége, azok megsértése vagy annak elmulasztása (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),

- a rendőri intézkedés vagy annak elmulasztása, illetőleg törvényessége (különösen: igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, idegenrendészeti intézkedés, intézkedés magánlakásban, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),

- a kényszerítő eszköz alkalmazása és törvényessége (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, útzár, löfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegosztatás stb.) tekintetében van lehetősége eljárni és az adott intézkedést vagy cselekményt vizsgálni, abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fenti rendelkezésekből kiderül, hogy a Testület az Rtv. szerint végrehajtott rendőri intézkedéseket vizsgálhatja meg, így más jogszabály, jelen esetben a Szabs. tv. által végrehajtott intézkedést, nevezetesen szabálysértési feljelentés megtétele, eljárás lefolytatása, jogkövetkezmények alkalmazása – hatáskörének hiányára tekintettel – nem vizsgálhatja meg. Így nem vizsgálhatja meg azt, hogy a rendőrök valóban jogszerűen tettek-e szabálysértési feljelentést a panaszossal szemben, hiszen a Testület eljárása nem minősül jogorvoslati eljárásnak a szabálysértési eljárásban meghozott aktusokkal szemben, hiszen az eljárásra a Szabs. tv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

Így a Testület hatáskörének hiányában nem vizsgálhatta meg azt, hogy a panaszos a magatartásával valóban szabálysértést valósított meg és ez kellő alapot szolgáltatott a vele szemben megindult szabálysértési eljárásra.

V.

Ellenben a Testület eljárásában megvizsgálta a panaszos előállítását, bilincselését, a rendőri bántalmazásra vonatkozó kifogást, a túlzott rendőri jelenlétet, végül pedig az intézkedő rendőrök szolgálati fellépést.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében rögzítette emberi méltósághoz és az abból levezethető testi integritáshoz fűződő alapvető jogát, a IV. cikkében foglalt személyi szabadsághoz, illetve a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A Testület elsőként azt vizsgálta meg, hogy a rendőrségnek keletkezett-e intézkedési kötelezettsége a panaszossal szemben.

A panaszos és a rendőrség is arról tájékoztatta a Testületet, hogy S. településen egy személy (bejelentő) tett bejelentést a tűzoltóságra, hogy egy őrjöngő, valószínűleg örült személy járkál az utcán fel-alá és malacperzselővel a kezében felgyújtja a gázt. A helyszínen 16 óra 20 perckor jelentek meg a tűzoltók, akik az esetről értesítették a rendőrséget, ahol az eset súlyosságára tekintettel több rendőri egységet irányítottak a helyszínre. Amikor minden rendőr megérkezett a helyszínre, akkor a panaszost először nem találták, tanúkutatást végeztek, majd az egyik tűzoltó értesítette a rendőröket, hogy a gyújtogató személy (panaszos) mellettük áll. A rendőrök 16 óra 45 perckor vonták intézkedés alá, amelynek keretén belül először meg akarták állapítani a személyazonosságát (igazoltatni akarták), de a panaszos többszöri rendőri felszólításra nem vetette alá magát a rendőri intézkedésnek, ordibált és el akarta hagyni a helyszínt, ekkor fogatosítottak vele szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést.

Az Rtv. 13. §-a szerint a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő, vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A Szolgálati Szabályzat 8. §-a szerint a rendőr az általa észlelt vagy tudomására jutott és hivatalból üldözendő bűncselekményről – ha az elkövető ismert, annak megjelölésével – feljelentést tesz, vagy ha a nyomozó hatóság tagja, úgy hivatalból megteszi a szükséges intézkedéseket a büntetőeljárás megindítása érdekében. A rendőr a magánindítványra büntethető bűncselekmény észlelése esetén a feljelentés megtételére jogosult kérésére megadja a szükséges felvilágosítást. Ezt a szakaszt egészíti ki a Szolgálati Szabályzat 9. §-a, amely szerint a rendőr szabálysértés észlelése esetén feljelentést tesz, vagy – jogszabály által meghatározott esetekben – helyszíni bírságot szab ki, vagy helyszíni bírság kiszabása helyett – ha a Szabs. tv-ben megállapított feltételek fennállnak – szóbeli figyelmeztetést alkalmaz.

Ahhoz, hogy a Testület az intézkedés megalapozottságáról állást foglaljon, azt kell mérlegelnie, hogy felmerülhetett-e jogellenes cselekmény (szabálysértés és/vagy bűncselekmény) elkövetésének, a rendőrségi fellépéshez szükséges gyanúja.

A kérdéssel kapcsolatban a Testület utal töretlen gyakorlatára, amely szerint valamely jogellenes cselekmény tényállásszerűségét kizárólag a rendőri intézkedés jogalapja szempontjából vizsgálja. Az Rtv-ben rögzített hatásköri szabályok szerint ugyanis a Testület nem foglalhat állást abban a kérdésben, hogy valamely eljárás alá vont személy elkövetett-e szabálysértést és/vagy bűncselekményt, azonban ha – olyan esetekben, amikor a rendőrség az intézkedés alapjaként jogellenes cselekmény gyanújára hivatkozik – nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló magatartás értékelését, az alapjog-korlátozás vizsgálata üresedne ki. A fentiek alapján a Testület azt vizsgálta, hogy felmerülhetett-e bármilyen fokú, társadalomra veszélyes jogellenes cselekmény elkövetésének az egyszerű gyanúja a panaszossal szemben, amely megalapozhatta a rendőrség intézkedési kötelezettségét.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 322. § (1) bekezdés értelmében, aki anyag vagy energia pusztító hatásának kiváltásával közveszélyt idéz elő, vagy a közveszély elhárítását, illetve következményeinek enyhítését akadályozza, büntettet követ el. A Btk. kommentárja szerint a „közveszély megvalósulásához az szükséges, hogy meg nem határozott személy életének, testi épségének vagy nagy értékű vagyontárgy megsemmisülésének, megrongálódásának a veszélyeztetettsége ténylegesen bekövetkezzék”.

A tűzoltóság, a rendőrség és a panaszos is egybehangzó információkat közölt tekintetben, hogy a panaszos valóban felgyújtotta a tarlót, amely egyébként a családja tulajdonában álló termőföld is. Cselekményének hátterében az állt, hogy sokszor szemetelnek ezen a területen és a tűzgyújtással kívánta megtisztítani a területet, amelyet egyébként az önkormányzat nem gondoz.

A Testület véleménye szerint a tűzoltóság, mint hivatásos tűzvédelmi szakszerv által közölt tűzgyújtásra vonatkozó bejelentése önmagában alkalmas volt arra, hogy jogellenes cselekmény elkövetésére vonatkozó gyanút vessen fel. Az eset súlyosságát fokozta az, hogy a bejelentés egy őrjöngő, háborodott embert, mint potenciális elkövetőt jelölt meg, amely személy tevékenysége vélelmezhetően irracionális, ezért fokozott veszélyforrást jelent a társadalomra. Erre tekintettel a rendőrség birtokában lévő információk a Testület véleménye szerint intézkedési kötelezettséget keletkeztettek, amelynek keretén belül meg kellett jelenniük a bejelentés helyszínén a további, szükséges intézkedések fogantatása érdekében. A bejelentés egy közbiztonságot súlyosan veszélyeztető cselekményt jelölt meg, így a rendőröknek a helyszínén meg kellett jelenni egyrészt azért, hogy felmérjék a potenciális veszély mértékét, másrészt pedig, hogy a helyszínén tapasztaltaknak megfelelő intézkedéseket minél hamarabb fogantatítsanak. A helyszínén tapasztaltak alapján pedig ennek fényében fel kellett kutatni a potenciális elkövetőt, tanúkat kellett keresni; amely kötelezettségének a rendőrség a Testület álláspontja szerint eleget tett. Így összességében megállapítható, hogy nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga annak kapcsán, hogy a rendőrség intézkedés alá vonta a panaszost 2015. március 7-én 16 óra 45 perckor.

A fentiekben közöltek alapján a Testület véleménye szerint nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga a vele szemben kezdeményezett rendőri intézkedés kapcsán.

2) Az előállítás jogszerűségével kapcsolatban az alábbi megállapításokra jutott a Testület.

a) A jogalap kapcsán az alábbiakat rögzíti a Testület.

A rendőrség tájékoztatása szerint, amikor a panaszossal szemben 16 óra 45 perckor intézkedést kezdeményeztek, annak szokásos menete szerint meg kívánták állapítani a panaszos személyazonosságát. A panaszos végig kiabált, ordítozott a rendőrökkel, de nem igazolta magát többszöri rendőri felszólítás ellenére sem. A panaszossal szemben intézkedő rendőr a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával felszólította a panaszost, hogy vesse alá magát a rendőri intézkedésnek és igazolja személyazonosságát. A panaszos továbbra sem igazolta magát, sőt többször el akart menni az intézkedés helyszínéről. Végig csak fel-alá járkált, ordítozva. Ekkor a rendőr közölte a panaszossal, hogy előállítja őt. Az előállítás jogalapjaként a rendőrség az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontját és az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulátát jelölte meg, tekintettel arra, hogy a panaszos nem vetette alá magát a jogszerű rendőri intézkedésnek és felszólítás ellenére sem igazolta magát, így egyben a rendőrség elmondása szerint a panaszos magatartása alkalmas volt két szabálysértés megvalósítására is. A további intézkedések megtétele érdekében, így a panaszost a fentebb hivatkozott két Rtv-beli szakasz alapján előállították a kapitányságra egyrészt annak érdekében, hogy megállapítsák a személyazonosságát, ellenőrizzék a nyilvántartásokat, és hogy ezen adatok birtokában megtegyék a tapasztalt szabálysértések alapján a szükséges, Szabs. tv. szerinti intézkedéseket.

a/1) A Testület elsőként az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontját vizsgálta meg.

Az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése szerint az igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető. A rendőr más jelen lévő, ismert személyazonosságú személy közlését is elfogadhatja igazolásként.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja értelmében a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a rendőr felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja.

Jelen esetben a rendőrség és a panaszos által közöltek is egybehangzanak tekintetben, hogy a panaszos az intézkedés jogszerűségét végig kifogásolta, nem akart a rendőri felszólításoknak eleget tenni és a helyszínen személyazonosító okmány a rendőrség részére történő bemutatásával nem igazolta magát hitelt érdemlően, annak ellenére, hogy őt többször felszólították erre, sőt még a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával is kérték, hogy igazolja magát, de a panaszos nem igazolta magát. Figyelemmel arra, hogy az Rtv. 29. § (6) bekezdés alapján fogatosított ruházatátvizsgálás során sem került elő olyan irat, amellyel a panaszos személyazonosságát igazolhatta volna, így szükségessé vált a panaszos előállítása a kapitányságra, annak megállapítása végett. A helyszínen, adott időben, adott körülmények között a rendőrség rendelkezésére nem állt más kevésbé jogkorlátozó eszköz a személyazonosság megállapítására, hiszen a panaszos még be sem diktálta az adatait, hogy azokat a rendőrség EDR rádión keresztül leellenőrizhesse, így nem állt más lehetőség a rendőrség rendelkezésére, mint az előállítás. Így a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos személyi szabadsága az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja alapján fogatosított előállítás miatt, hiszen a panaszos saját magatartásával idézte elő a vele szemben végrehajtott intézkedést.

A fentiekben kifejtettek alapján a Testület megalapozottnak találta a rendőrség Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontjára történő hivatkozását az előállítás jogalapjaként, így arra az álláspontra helyezkedett, hogy nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga.

a/2.) A rendőrség az előző előállítási okkal szoros összefüggésben hivatkozott az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulatra, hiszen a panaszos azáltal, hogy nem engedelmeskedett a rendőri felszólításoknak és nem igazolta magát, szabálysértést valósított meg. Egyrészt a panaszos magatartása alkalmas volt a Szabs. tv. 207. § (1) bekezdésében foglalt személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegésére. A panaszos tekintettel arra, hogy többszöri rendőri felszólításra nem igazolta magát, majd a „Törvény nevében! történő szavak előrebocsátásával megtett, egyben végső felszólításra sem engedelmeskedett az önkéntes személyazonosításra vonatkozó rendőri utasításnak, így megnyílt az előállítás alkalmazásának a lehetősége.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja szerint a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.

A jogszabályhely értelmezése alapján kijelenthető, hogy az f) pont I. fordulata szerinti esetben az előállításhoz három feltétel együttes megvalósulása szükséges (konjunktív elemek): i) egy jogszerűtlen magatartás, ami felveti szabálysértés elkövetésének gyanúját, ii) meghatározott személyhez vagy személyek csoportjához célzott rendőri felszólítás, amely a jogszerűtlen magatartás abbahagyására irányul; és végül iii) az, hogy a rendőri felszólítás ellenére a személy, vagy személyek csoportja ezen jogsértő magatartás elkövetését mégis folytatja. Bármely feltétel hiánya az előállítás jogszerűtlenségének megállapítását vonja maga után.

i) A Testület a megjelölt előállítási okra figyelemmel tehát először azt vizsgálta, hogy a konkrét helyzetben felmerült-e valamely szabálysértés elkövetésének olyan szintű gyanúja, amely folytatása esetén elégséges jogalapot szolgáltatott az intézkedéssel megvalósult jogkorlátozásra.

A rendőrség a Szabs. tv. 207. § (1) bekezdésében foglalt személyazonosság igazolásával kapcsolatos köteleességek megszegését jelölte meg akként a szabálysértésként, amelyre tekintettel a panaszost előállították a kapitányságon. A hivatkozott jogszabály szerint, „aki személyazonosító igazolványra vonatkozó jogszabályban előírt kötelezettségét megszegi, az igazoltatásra feljogosított személy felszólítására személyi adatainak bemondását vagy a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány átadását megtagadja, vagy az említett adatokra vonatkozólag az intézkedés során valótlan állít szabálysértést követ el.”

Emellett a rendőrség áttételesen hivatkozik a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetésére is, hiszen a panaszos többször el is akart távozni a helyszínről, sőt az intézkedés során végig kifogásolta a vele szembeni intézkedés jogalapját. Így a panaszos magatartása alkalmas volt a Szabs. tv. 216. § (1) bekezdésében foglalt jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni engedetlenség elkövetésére. E szerint, aki a rendvédelmi szerv

vagy a vámszerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, szabálysértést követ el.

A Testület az eset kapcsán utal az Rtv. 19. §-ára is, amely a következőként rendelkezik.

„19. § (1) A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek – ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik – mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

(2) A rendőr jogszerű intézkedésének való ellenszegülés esetén az e törvényben meghatározott intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazhatók.”

Így az első konjunktív elem kapcsán a Testület úgy határozott, hogy a rendőrség tapasztalhatott a helyszínen olyan, a panaszos által kifejtett magatartást, amely alkalmas volt arra, hogy felvesse akár több szabálysértés elkövetésére is a gyanút.

ii és iii) Számba véve az előállítás jogalapja és a felhívott szabálysértési tényállás kapcsán a Testület által fentebb rögzített általános követelményeket, a panaszos előállítása akkor lenne jogszerűnek minősíthető, ha

- egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedéssel szemben ellenszegülést tanúsított volna,
- az eljáró rendőrök felszólították volna ezen ellenszegülő magtartás abbahagyására,
- azonban a panaszos ezt figyelmen kívül hagyva az intézkedéssel szembeni ellenállását fenntartotta volna.

Az, hogy a helyszínen egy nem nyilvánvalóan jogszerűtlen rendőri intézkedés zajlott, a Testület rendelkezésére bocsátott információk alapján megállapítható volt. Tekintettel arra, hogy a panaszos a helyszínen úgy nyilatkozott, hogy ő gyújtotta fel a tarlót, így a rendőrség a panaszossal szemben intézkedést kezdeményezett, amelynek keretén belül először meg kívánták állapítani a panaszos személyazonosságát, hiszen nem tudták kivel szemben intézkedni. A rendőrség több tanút is felsorakoztatott álláspontjának igazolására, amely szerint többször felszólították a panaszost arra, hogy igazolja személyazonosságát, amelynek egyik felszólítás hatására sem tett eleget. Ezt követően a „Törvény nevében!” szavak előrebocsátásával szólították fel a személyazonosságának igazolására, amelynek ezután sem tett eleget a panaszos, sőt folyamatosan fel-alá járkált és megpróbálta elhagyni a helyszínt. A panaszos is beadványában közvetetten utalt rá, hogy nem igazolta magát. Sőt a panaszos azt is előadta beadványában, hogy álláspontja szerint a rendőrök csak látszólag szeretnék volna, hogy igazolja magát.

Összességében a Testület álláspontja szerint a rendőrség által, a helyszínen tapasztaltak, így mind a panaszos magatartása és non-verbális kommunikációja megalapozta az előállítást, hiszen valóban nem tett eleget a jogszerű rendőri intézkedés keretében közzétett felszólításoknak. Tekintettel arra, hogy a panaszos magatartása alkalmas volt szabálysértés megvalósítására, ezért a rendőrségnek az ezzel kapcsolatos cselekményeket fogantatásia kellett. Mivel a panaszos személyazonosságát nem tudták és önként nem mondta be az adatait a helyszínen, így szükségessé vált az előállítása a kapitányságra az adatok megállapítását követően a szabálysértési feljelentés megtétele érdekében. Erre adott helyen és időben a rendőrségnek nem állt módjában kevésbé jogkorlátozó eszköz igénybevétele, mint az előállítás. Ezen körülményekre tekintettel a Testület az előállítás jogalapjaként az Rtv. 33. §

(2) bekezdés f) pont I. fordulátát is elfogadta, így ezen előállítási jogalap kapcsán sem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

A fentiekben ismertetettek alapján a Testület álláspontja szerint az Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pont I. fordulatára kellő jogalapot szolgáltatott az előző előállítási jogalappal párhuzamban a panaszos személyi szabadságának a korlátozására, így a Testület úgy határozott, hogy nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga a vele szemben végrehajtott előállítás kapcsán.

b) Mivel ugyanakkor az Rtv. 33. § (2) bekezdése alapján fogatosított előállítások esetén a jogalkotó a rendőr mérlegelési jogkörébe utalta az előállítás szükségességéről a döntést, a Testületnek a jogalap fennállásakor azt is vizsgálnia kell, hogy az előállítás megfelel-e az arányosság követelményének.

Az Rtv. 15. § (2) bekezdése ugyanis kimondja: több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással jár.

A panaszos előállítására az ügy adatai szerint azért került sor, mert a panaszos személyazonosságát többszöri rendőri felszólítás ellenére nem igazolta, ezzel pedig szabálysértést valósított meg. Ezen kívül a panaszos folyamatosan ordibált, fel-alá járkált az intézkedés során és többször el akarta hagyni a helyszínt. Így a panaszos a rendőri felszólításnak nem engedelmeskedett, ellenszegült, és így magatartásával szabálysértést valósított meg. A konkrét esetben tehát vizsgálni kellett azt, hogy az adott körülmények között szükség volt-e a panaszos előállítására annak érdekében, hogy a rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülését megtörjék és a szabálysértési eljárás lefolytatásához szükséges adatait meg tudják állapítani a rendőrök.

A Testület véleménye szerint a rendőrök a panaszosnak többször megadták arra a lehetőséget, hogy személyazonosságát önként igazolja, azonban ennek nem tett eleget. Ezt követően a ruházátátvizsgálás során sem került elő olyan okmány, amely alkalmas lett volna a panaszos személyazonosságának a megállapítására. A panaszos ekkor még be sem diktálta az adatait, hogy azokat az EDR rádióon keresztül leellenőrizhessék, így a rendőrség a panaszos előállítása mellett határozott annak érdekében, hogy megállapítsák a személyazonosságát a kapitányságon és megtegyék vele szemben a szabálysértési feljelentést az általa megvalósított szabálysértésre tekintettel.

Tehát a panaszost azért állították elő a kapitányságra, hogy megállapítsák a személyazonosságát, ellenőrizzék a nyilvántartásokban és megtegyék vele szemben a szabálysértési feljelentést. Ezen körülményekre tekintettel a Testület álláspontja szerint a panaszos előállítása mindkét jogalap kapcsán is harmonizált az Rtv. 15. §-ában foglaltakkal, hiszen a rendőrségnek adott időben és helyen nem állt rendelkezésére más, kevésbé jogkorlátozó eszköz – mint az előállítás –, amellyel megszerezhették volna a panaszos adatait és rábírhatták volna a szabálysértés abbahagyására. Erre tekintettel a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz való joga.

Mindezek alapján a Testület álláspontja szerint a panaszossal szemben fogatosított előállítás megfelelt az Rtv. 15. §-ában meghatározott követelményeknek, így az arányos volt, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga.

c) Az előállítás időtartamának jogszerűsége kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat teszi.

A panaszos előállítását az előállításról szóló igazolás szerint 2015. március 7-én 16 óra 45 perckor kezdték meg, azonban az igazolás nem tartalmaz záró időpontot. Az előállítás végét az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés tartalmazza, amely tanúsága szerint a panaszos előállítása 19 óra 15 perckor szűnt meg, tekintettel arra, hogy ekkor az előállítás oka megszűnt és szabadon bocsátották.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint a rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.

A Szolgálati Szabályzat 30. §-ának (3) bekezdése szerint az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. §-ának (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése főszabályként a „szükséges” időt jelöli meg és csak végső korlátként, határozza meg a 8 órás (illetve indokolt esetben, külön alaki feltételek mellett a további 4 órás) időtartamot. Felhívja a Testület a figyelmet az előállítás intézményének a személyi szabadságot súlyosan korlátozó jellegére, amelyre értelemszerűen vonatkozik az Rtv. 15. § (1) bekezdésében meghatározott azon általános arányossági követelmény is, mely szerint „a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával”.

A rendelkezésre álló iratok és felvételek alapján közelítő pontossággal rekonstruálható, hogy mi történt az előállítás időtartama alatt. A panaszossal szemben az Rtv. 29. § (1) bekezdés 1) pontja szerint sikertelen igazoltatást, az Rtv. 29. § (6) bekezdés szerint átvizsgálást, az Rtv. 33. § (2) bekezdés a) pontja és f) pont I. fordulata szerint előállítást, Rtv. 47. § alapján testi kényszer és végül az Rtv. 48. § d) pontja szerint bilincset alkalmaztak. A panaszost miután előállították elszállították a Szombathelyi Rendőrkapitányságra, ahol megállapították a személyazonosságát, kitöltötték a szükséges dokumentációkat, majd elszállították a kórházba vizsgálatok elvégzése érdekében.

A fentiek alapján tehát a panaszos előállítása 16 óra 45 perctől 19 óra 15 percig, azaz összesen 2 óra 30 percen keresztül tartott. A sikertelen igazoltatást, átvizsgálást, előállítást követően testi kényszer segítségével alkalmaztak a panaszossal szemben bilincset, amelyet a panaszos 16 óra 45 perc és 17 óra 23 perc között viselt. A rendőrség előadása szerint a bilincselést követően indultak el a panaszossal a kapitányságra, így kb. 17 óra körül indulhattak el. A GoogleMaps program szerint – a forgalomra tekintet nélkül – a panaszos kapitányságra szállítása kb. 15 perc, azaz a kapitányságon 17 óra 15 perc körül érkezhettek meg. Ezt követően kerülhetett sor a panaszos személyazonosságának a megállapítására, a szükséges dokumentációk kitöltésére. 17 óra 23 perckor helyezték el a kapitányság 9-es számú előállító helyiségében. Ekkor vették le róla a bilincset és ezt követően szállították át csuklósérülése ellátása végett a kórházba a panaszost. Az ugyan tisztázatlan, hogy pontosan mikor indultak el a panaszossal a kórházba, de mégis megállapítható, hogy a panaszossal szemben rövid határidőben hajtották végre az egyes intézkedéseket, így nem volt olyan holtidő – a

rendelkezésre álló dokumentumok – szerint, amikor a panaszosnak feleslegesen várakoznia kellett volna. Emiatt a Testület véleménye szerint nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga az előállítás időtartama kapcsán.

A fentiekben megállapítottak fényében nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga az előállítás időtartama kapcsán. Azonban a Testület a helytelenül kiállított igazolás kapcsán megállapította a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának a sérelmét.

3) A Testület ezt követően a panaszos bilincselését vizsgálta meg.

A rendőrség a panaszos bilincselésének jogalapjaként az Rtv. 48. § d) pontját jelölte meg. A bilincs felhelyezése előtt a panaszossal szemben, az Rtv. 47. § alapján testi kényszerítéssel fejtettek ki annak érdekében, hogy az intézkedés során tanúsított ellenséges magatartását, ellenállását megtöriék. A panaszos kezét hátrafeszítették miközben az egyik szolgálati gépjárműnek nyomták és ezt követően helyezték fel a bilincset, amelyet 2015. március 7-én 16 óra 45 perc és 17 óra 23 perc között viselt.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható. Az Rtv. 47. §-a a testi kényszer alkalmazására vonatkozóan rögzíti, hogy a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat. A 48. § alapján továbbá a rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.

Az Rtv. előírásait a Szolgálati Szabályzat egészíti ki. A jogszabály 39. § (1) bekezdése rögzíti, hogy „az Rtv. szerinti kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az intézkedés alá vont magatartása, ellenszegülésének mértéke annak Rtv. szerinti alkalmazását indokolja. A nagyobb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz akkor alkalmazható, ha a kisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással járó kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre vagy sikere eleve kilátástalan”. Ugyanezen törvényhely határozza meg azt, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása minek minősül: „a) passzív ellenszegülést tanúsító személy, aki a rendőri intézkedés során a számára jogszerűen adott rendőri utasításokat nem hajtja végre, de tevékeny ellenszegülést nem mutat; b) aktív ellenszegülést tanúsító személy, aki nem veti magát alá a jogszerű rendőri intézkedésnek, magatartásával fizikai erő kifejtés útján igyekszik azt megakadályozni; c) támadó magatartást tanúsító személy, aki az intézkedő rendőrről, valamint a támogatására vagy védelmére kelt személyre támad. Testi kényszer, vagy megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés a 40. § (1) bekezdése értelmében akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. A bilincseléssel összefüggésben pedig a Szolgálati Szabályzat 41. § (1) bekezdésében példálózó jelleggel felsorolja, hogy az adott kényszerítő eszköz alkalmazása az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben kivel szemben indokolt:

- „a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, valamint az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- c) akinek az elfogására büncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- e) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget,
- f) akinek fogvatartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- g) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.”

A Testület a fentebbi alpontok során megállapított történeti tényállási elemekből indult ki, tehát a panaszos egy olyan jellegű magatartást tanúsított a rendőri intézkedés során, amely ellenségesnek minősült. Nem vetette alá magát az intézkedésnek, nem teljesítette a rendőri felszólításban közölteket. Többször hangosan kifejezte nemtetszését a rendőri intézkedéssel szemben, fel-alá járkált, el akart távozni a helyszínről. Ezen elemek mind arra utalnak, hogy a panaszos nem kívánt együttműködni a rendőrökkel, amelyet mind verbálisan, mind pedig non-verbálisan a rendőrök tudomására is hozott. A rendőrség pontosan ezen ellenszegülő magatartás megtörése érdekében alkalmazott bilincset, hiszen a rendőrség álláspontja szerint csak így volt biztosítható a panaszos biztonságos előállítása, vagyis csak így tudták a rendőrök rávenni a panaszost arra, hogy úgy cselekedjen, ahogy szeretnék. A rendőrség azonban sem tételesen, sem pedig hozzávetőlegesen nem jelölte meg, hogy a panaszos ellenszegülését miben látták kimerítettnek, az véleményük szerint aktív, avagy passzív fokú volt-e. Csupán arra utalnak, hogy a panaszos miután felhelyezték rá a bilincset azt követően kezdett ellenséges lenni: megpróbálta kezét kiszabadítani és ahogy a szolgálati gépjárműben elhelyezték megpróbált onnan kiszabadulni.

A Testület jelen esetben nem fogadta el a panaszos bilincselésének jogalapjaként az Rtv. 48. § d) pontját, több okból. Először is habár a panaszos valóban nem igazolta személyazonosságát a rendőrség többszöri felszólítására, azonban nem derül ki pontosan az, hogy a rendőrök valóban felszólították-e a panaszost arra, hogy előállítása végrehajtása érdekében be kell mennie velük a kapitányságra, amely érdekében be kellene szállnia a panaszosnak a szolgálati gépjárműbe. Másodszor amennyiben el is hangozhatott ilyen felszólítás, akkor sem tartotta be a rendőrség a kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó arányosság és fokozatosság elvét, hiszen a sikertelen felszólítást követően testi kényszer alkalmazásával kell rábírní az ellenszegülőt, hogy engedelmeskedjen a rendőrség által közölteknak. A rendőrség ezt jelen esetben elmulasztotta végrehajtani, hiszen a testi kényszert nem az ellenszegülés megtörése érdekében, hanem a bilincs felhelyezése miatt alkalmazta a panaszossal szemben. Harmadszor pedig a rendőrség jelentős erőfölényben volt egy 67 éves, rosszul látó és halló, így valószínűleg nem egy ereje teljében lévő férfiemberrel szemben, ezért a Testület véleménye szerint maga a nagyszámú rendőri jelenlét – amelyet a panaszos is beadványában megjelöl – önmagában alkalmas lehetett a panaszos ellenállásának a megtörésére. Sőt a rendőrség a panaszos által tanúsított magatartás kapcsán nem a bilincselés előtt határozta meg a panaszos ellenállását, hanem pont azt követően kezdett jelentősen elégedetlenkedni, amelynek keretén belül megpróbálta magát a bilincs szorításából kiszabadítani. Így ezen körülményekre tekintettel sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő alapvető joga a bilincselés kapcsán.

A fentiekben kifejtettek értelmében a rendőrség nem tartotta be az arányosság és fokozatosság alapelvét a panaszos bilincselése kapcsán, így a Testület nem fogadta el az Rtv. 48. § d) pontjára történő hivatkozást, emiatt a panaszos emberi méltósághoz fűződő alapvető jogának súlyos sérelmét állapította meg.

4) Az alkalmazott testi kényszer tekintetében a Testület az alábbi következtetésre jutott.

A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszossal szemben a bilincs felhelyezése érdekében alkalmaztak testi kényszert, amelynek során a panaszos kezeit hátrafeszítették, a panaszost az egyik szolgálati gépjárműre nyomták és így hátra helyzetben bilincselték meg. Ezt indokolta az a tény, hogy a panaszos a jogszerűen intézkedő rendőri felhívásra nem reagált, azonban az nem derül ki a Testület rendelkezésére álló iratokból, hogy a panaszost felszólították-e az előállítása foganatosítása előtt arra, hogy szálljon be a rendőrautóba és fáradjon velük a kapitányságra, avagy sem.

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése értelmében a rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe vételével alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Az Rtv. 17. § (2) bekezdése alapján a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Az Rtv. 47. §-a a testi kényszer alkalmazására vonatkozóan rögzíti, hogy a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést alkalmazhat.

Az Rtv. testi kényszerre vonatkozó rendelkezéseit a Szolgálati Szabályzat 40. §-a egészíti ki. Az (1) bekezdés szerint a megfogás, a lezorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erőfeszítéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló kényszerítés (a továbbiakban: testi kényszer) akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. Továbbá a testi kényszer alkalmazása során a rendőr önvédelmi fogásokat is használhat. A rendőr a támadás céljára szolgáló eszköz használatának megakadályozása, továbbá a támadás elhárítása érdekében az ehhez szükséges erejű és irányultságú ütést vagy rúgást alkalmazhat.

Tekintettel arra, hogy az előző pontban a Testület a panaszos bilincselését jogalap nélkülinek ítélte meg, így a kifejtett testi kényszer kapcsán sem határozhatott másként, hiszen azt a rendőrség a bilincselés végrehajtása érdekében alkalmazta a panaszossal szemben. Emiatt az alapjogot sértő bilincselés foganatosítása érdekében alkalmazott testi kényszer kapcsán a Testület a panaszos emberi méltóságból levezethető testi integritáshoz való jogának a sérelmét állapította meg.

Az alapjogot sértő bilincselés végrehajtása érdekében alkalmazott testi kényszer kapcsán a Testület a panaszos emberi méltóságból levezethető testi integritáshoz fűződő alapvető jogának a sérelmét állapította meg.

5) A felhatalmazáson túli, rendőri erőszakra vonatkozó panaszosi kifogás kapcsán a Testület a következőképpen határozott.

A panaszos beadványában előadta, hogy az első mozzanat, amikor a rendőrség vele szemben felhatalmazáson túli erőszakot alkalmazott az az volt, amikor megpróbálta a vejét értesíteni az eseményekről, azonban pár szó után kiütötték tonfával a mobiltelefont a kezéből. Ezt követően a következő pillanatban fellekték a motorházfedélre, kiszégték és valaki hátulról nemi szervén rúgta, aztán bevágták az autóba és közben valaki a lábát is megrúgta. A panaszos elmondása szerint a keményebb dolgok az autóban, annak a hátsó ülésén történtek. A baloldalára beült egy rendőr, aki többszörösen egymás után, korára, fizikai állapotára tekintet nélkül tegezte, „lek*rvaanyázta” és közben ütötte a gyomrát. Eközben utasította az elől ülő társát, hogy szorítsa neki a jobb első ülést a panaszos lábainak. A rendőr a bal kezével ezután többször is úgy fojtogatta a panaszost, hogy jobb kezével az elválasztó rácsba kapaszkodott. Amíg nem értek be Sz-re a négy, szirénázó és villogó rendőrautóval, addig hol tonfával, hol ököllel gyomorszájon és nemi szervén ütötte a panaszost a rendőr, közben végig szidalmazva őt és a már halott édesanyját. (Az „Anyád mellett rohadsz!” kifejezést használta.)

A rendőrség a Testület megkeresése ellenére hallgatott a panaszos bántalmazásáról, így érdemben nem nyilatkozott a tekintetben, hogy sor kerülhetett-e a panaszos bántalmazására úgy, ahogyan azt a beadványában előadta. A rendőrség arról tájékoztatta a Testületet, hogy ez ügyben a katonai ügyészségen eljárás van folyamatban. Ezen kívül habár a rendőrség is úgy tájékoztatta a Testületet, hogy a panaszost elszállították orvosi vizsgálatra, mégis az erről szóló dokumentációt nem küldték meg a Testületnek. A rendőrség tájékoztatása szerint a panaszos saját magának okozott testi sértést, hiszen miután felhelyezték a bilincset folyamatosan mocorgott, feszegette a bilincset, így csuklói megsérültek.

A Testület - töretlen gyakorlatának megfelelően - eljárását kizárólag a panaszost esetlegesen ért alapjogsérelem feltárására tekintettel folytatta le – a hatáskörére irányadó jogszabályi rendelkezések értelmében álláspontját anélkül alakította ki, hogy az intézkedést fogantató rendőrök büntetőjogi felelősségét vizsgálta volna.

Az Rtv. 17. §-ának (1) bekezdése értelmében a rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez fűződő jogot a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy a rendőri intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére – amint ez lehetséges – segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (továbbiakban: Bíróság) töretlen gyakorlata szerint (lásd például: Selmouni kontra Franciaország, Ribitsch kontra Ausztria és Tomasi kontra Franciaország) amennyiben egy személy a hatóságok őrizetébe kerül és rajta ezen idő alatt sérülések keletkeznek, megfordul a bizonyítási teher, és a hatóságokra, illetve az érintett államra hárul, hogy valószínű magyarázatot adjon a sérülés okát illetően. Ellenkező esetben a

Bíróság megállapítja az Emberi Jogok Európai Egyezménye kínzást, megalázó vagy embertelen bánásmódot tilalmazó 3. cikkének sérelmét, azaz az érintett alapjogának sérelmét (ami azonban nem jelent egyet valamely meghatározott személy büntetőjogi felelősségének megállapításával). A bántalmazás gyanúját felvető ügyekben a Testület ugyanezt a megközelítést alkalmazza.

A Testület vizsgálata kapcsán utal arra, hogy az Rtv. szerint rendelkezésre álló bizonyítási eszközök köre meglehetősen szűk, az ügyészség rendelkezésére álló eszközök – szembesítés, rendőrök kihallgatása stb. – legtöbbjét nem veheti igénybe. A tényállás felderítése során ezért a Testület a panaszos és az érintett rendőrök nyilatkozatára támaszkodhatott. A nyilatkozat és a jelentések tartalmazzák, hogy sérülés az intézkedés során nem keletkezett, sem a panaszos, sem pedig a rendőrség nem csatolt be sérülésről készült látleletet.

Mivel a rendőrség érdemben, a Testület kifejezett kérése ellenére sem nyilatkozott a történeteket illetően, így a Testület következetes gyakorlatának megfelelően a panaszos által előadottakat tekinti elsődlegesnek, így a panaszos sérelmét az általa előadott történeti tényállási elemek tükrében vizsgálta meg. Ezen körülményekre tekintettel – anélkül, hogy a bántalmazás tényét megállapítaná a Testület, amelyre nincsen hatásköre, hiszen az a büntetőeljárásra tartozó kérdés – megállapította, hogy a rendőrök felhatalmazáson túli erőszakot fejtettek ki a panaszossal szemben, amelynek során ütlegelték kézzel és tonfával, valamint meg is rúgdosták több helyen. Habár a Testületnek nincs konkrét bizonyítéka a sérülésekről, hiszen a panaszos orvosi vizsgálatáról készült dokumentációkat egyik fél sem csatolta, mégis töretlen gyakorlata szerint kénytelen volt a panaszos által előadottakból kiindulni. Emiatt a panaszos emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz való jogának a sérelmét állapította meg.

Tekintettel a fentebbi indokokra a Testület a panaszos által meghatározott történeti tényállást fogadta el valónak, így a rendőreg felhatalmazáson túli erőszakra vonatkozó panaszt megalapozottnak ítélte meg, így álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltóságából levezethető testi integritáshoz fűződő alapvető joga.

6) A panaszos sérelmezte azt, hogy amikor újra kiment az utcára ott már egy tűzoltóautó és 5-6 rendőrautó tartózkodott. A kikerkező rendőrök – az eset súlyát figyelembe véve – enyhén szólva túlzott létszámban voltak jelen.

A rendőrség tájékoztatása szerint a Tevékenységirányítási Központ utasítására jelentek meg a szolgálatban lévő rendőrök a bejelentés helyszínén, hiszen arról értesítették a rendőrséget, hogy egy őrült szaladgál az utcán és gyújtogat. A rendőrségi dokumentációk szerint két fő körzeti megbízott, K. Sz. r. törm., H. B. r. ftörm., R. R. r. törm., M. A. r. törm., K. Zs. r. törm. és P. A. r. törm., valamint tűzoltók tartózkodtak a helyszínen. Összesen tehát 7 fő rendőr volt jelen a helyszínen, de a panaszossal szemben ténylegesen egy fő rendőr intézkedett, ketten pedig testi kényszert fejtettek ki a panaszossal szemben, amikor az intézkedő rendőr megbilincselte a panaszost és beültette a szolgálati gépjárműbe.

Tekintettel arra, hogy a telefonos bejelentésben egy közveszélyre utaló helyzetet hoztak a rendőrség tudomására a Tevékenységirányítási Központ ennek megfelelően a szolgálati erőket a helyszínre vezényelte, ahol már a tűzoltók jelen voltak. A panaszos sem tagadta azt, hogy

vele szemben egy fő rendőr intézkedett volna, hiszen egy személyt folyamatosan megjelölt a beadványában. A rendőrség tájékoztatása szerint a többi rendőr tanúkutatást végzett és meghallgatta a személyeket (bejelentő, tűzoltók, etc.). Ezen körülményekre tekintettel a Testület nem találta megalapozottnak a panaszos túlzott rendőri fellépésre vonatkozó kifogását, így álláspontja szerint nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga.

A panaszos szerint nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga, hiszen nem találta a Testület alaposnak a túlzott rendőri létszámmra vonatkozó panaszosi kifogást.

7) A Testület végül a rendőrség szolgálati fellépésére vonatkozó panaszt vizsgálta meg.

A panaszos beadványában előadta, hogy a rendőrök vele az intézkedés során úgy bántak, mint egy bűnözővel. A panaszossal szemben intézkedő rendőr a szolgálati gépjárműben folyamatosan tegezte a panaszost, többször „lek*rvaanyázta”. Amíg nem érték be a kapitányságra addig végig verte ez a rendőr a panaszost, miközben végig szidta őt és a már halott édesanyját; olyan szitokszavakat használt, mint az „Anyád mellett rohadsz!”.

A rendőrség álláspontja szerint a panaszos végig ellenséges magatartást tanúsított, végig kiabált, ordított az intézkedés során. A rendőrök végig kulturált, normál, de a panaszos magatartásához mértén határozott hangnemet alkalmaztak a panaszossal szemben.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdés második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelem és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel összhangban ugyanis az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

A Testület ezzel kapcsolatban szükségesnek tartja kiemelni a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét, amelynek 1. pontja előírja: a rendőr „önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint „tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület továbbá jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [lásd pl. a 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás indokolása II. részének 3. pontját] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok

ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, így az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.”

Tekintettel arra, hogy a szolgálati fellépés módjával kapcsolatban a panaszos és a rendőrség is eltérő tartalmú információkat hozott a Testület tudomására, amelyek ellentmondásban állnak egymással, így a Testület nem tudott egy olyan történeti tényállást kialakítani, amelynek tükrében megítélhette volna a panaszos kifogását. A Testület rendelkezésére álló korlátozott számú bizonyítási eszközök és a bizonyítékok csekély volta lehetetlenné tette az ellentmondás feloldását, így ezen körülményre tekintettel a Testület csak úgy határozhatott, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme nem megállapítható.

A fentebb tapasztalt, feloldhatatlan ellentmondásra tekintettel a Testület álláspontja szerint a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme nem megállapítható a rendőr által használt hangnem kapcsán.

VI.

A Testület a lefolytatott eljárásban megállapította, hogy a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában kezdeményezett intézkedést a panaszossal szemben, így nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga. A Testület a panaszos előállítását jogszerűnek és arányosnak ítélte meg, így álláspontja szerint az előállításra a rendőrségnek kellő jogalapja volt, azt az arányosság követelményének megfelelően hajtották végre, valamint a személyi szabadság korlátozásának időtartama is megfelelt az Rtv. 15. §-ában meghatározottaknak; így ezen körülményekre tekintettel a Testület álláspontja szerint nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga az előállítás vonatkozásában. Azonban a hiányosan kitöltött előállításról szóló igazolás kapcsán a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának a sérelméről határozott a Testület. A panaszos bilincselése kapcsán a Testület nem fogadta el a rendőrség hivatkozását, így véleménye szerint sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő alapvető joga a vele szemben jogszerűtlenül, indokolatlanul, szükségtelenül, aránytalanul alkalmazott bilincs kapcsán. A Testület nem határozhatott másként a panaszossal szemben kifejtett testi kényszer tekintetében sem, hiszen a testi kényszer a rendőrség a jogszerűtlen bilincselés végrehajtása érdekében, mintegy „eszközként” alkalmazta, így sérült a panaszos emberi méltóságból levezethető testi integritáshoz fűződő alapvető joga a vele szemben alkalmazott testi kényszer vonatkozásában. Tekintettel arra, hogy a rendőrség a Testület kifejezett kérése ellenére (sem) nyilatkozott a felhatalmazáson túli erőszakra vonatkozó panaszosi tényelődások felől, így a Testület – következetes gyakorlata alapján – a panaszos által előadottakat fogadta el valósnak, így álláspontja szerint sérült a panaszos emberi méltóságból levezethető testi épséghez való alapvető joga a vele szemben alkalmazott, felhatalmazáson túli erőszak kapcsán. A Testület nem találta megalapozottnak a túlzott rendőri létszámmra vonatkozó panaszosi kifogást, így álláspontja szerint nem sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga. Végezetül a tapasztalt, feloldhatatlan ellentmondásra tekintettel a rendőrség szolgálati

fellépésre vonatkozó panasz kapcsán a Testület csak úgy határozhatott, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának a sérelme nem megállapítható.

VII.

A Testület álláspontja szerint a jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokoltá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak, ezért döntését a rendelkező részben foglaltak szerint alakította ki.

Budapest, 2015. július 30.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
előterjesztő testületi tag helyett:

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Dr. Lukács Tamás
elnök

FÜGGETLEN RENDESZETI PANASZTESTÜLET